

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС

підготовки магістр
спеціальності 034 Культурологія
освітньо-професійної програми Культурологія

Луцьк – 2023

Силабус навчальної дисципліни «УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС»
підготовки магістра галузі знань 03 гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, за
освітньою програмою Культурологія

Розробник: Пригода-Донець Т. М. – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук.

Погоджено

Гарант

освітньо-професійної програми

Пригода-Донець Т. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології
протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Столярчук Н. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання – 2 курс
		Семестр - 3 семестр
		Лекції – 20 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) – 20 год.
		Самостійна робота -72 год.
Мова навчання	Консультації - 8 год.	
	Форма контролю: екзамен	
	українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Пригода-Донець Таміла Миколаївна**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 09505393317

ел. адреса: tamprygoda@gmail.com

Дні занять: вересень-грудень 2024 року (<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-kulturi-i-mistectv-0?>)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Українська культура: модерний дискурс» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Культурологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є українська культура через призму сучасних методологічних інтерпретацій, що передбачає не лише традиційні для вітчизняного гуманітарного дискурсу ідеї та концепції, а й залучення альтернативних практик соціокультурного аналізу. Увага звертається на модерністський і народницький дискурс української культури, європейські і візантійсько-азійські транстериторіальні ефекти культури (історії) та перспективи сучасних (постсучасних) орієнтацій, пострадянського і посттоталітарного синдрому і менталітету, націоналістичних теорій, новітніх культурологічних ідей тощо.

2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Сучасна культура», «Українська культура у європейському контексті», «Сучасні артпрактики», інші.

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета викладання навчальної дисципліни – презентувати концептуальні ідеї новітнього бачення української культури у контексті європейської традиції. Завдання

полягають у наступному: з'ясувати модерні характеристики української культури; окреслити альтернативні практики вітчизняного культурологічного дискурсу; визначити характерні ознаки сучасного культурного процесу в Україні і його перспективи.

3. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- ФК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.
- ФК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
- ФК 5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками 7 інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.
- ФК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- ФК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- ПРН 3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.
- ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.
- ПРН 5. Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.
- ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.
- ПРН 13. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

У процесі освоєння дисципліни здобувачі повинні:

- знати основні поняття та категорії сучасної культур-рефлексії;
- освоїти концептуальні ідеї вітчизняної культурологічної думки;
- аналізувати альтернативні підходи до історії культури України, українськості в історичному та модерному контекстах;
- визначати принципові ознаки модерністської парадигми культури;

- орієнтуватися в основних тенденціях сучасного культурного процесу та його теоретичного осмислення;
- аналізувати українську культуру у контексті європейської модерністської традиції та новітньої методологічної ситуації;
- з'ясувати специфіку культурних взаємовпливів між Україною, Росією, Європою у ретро- та перспективі.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Українська культура: становлення різних дискурсів						
Тема 1. Дискурси народництва і модернізму в українській культурі.	17	2	4	10	1	ДС/5
Тема 2. Націологія: основні ідеї. Українська національна ідея: інтерпретації.	15	4	2	8	1	ДС/5
Тема 3. Літературний процес: сучасність. Альтернативне літературознавство.	15	2	2	10	1	ДС/5
Тема 4. Європеїзм та антиєвропеїзм в українській історії та культурі	13	2	2	8	1	ДС/5
Модульна контрольна робота						МКР/30
Разом за модулем	60	10	10	36	4	50
Змістовий модуль 2. Вітчизняна культурологія: сучасність						
Тема 5. Шевченкознавство: основні ідеї.	17	4	4	10	1	РМГ/3+ Р/2
Тема 6. Історіографія як культурологічний дискурс. «Сучасна» історія України	13	2	2	8	1	РМГ/5
Тема 7. Новітні ідеї у вітчизняному культурологічному дискурсі	15	2	2	10	1	РМГ/5
Тема 8. Сучасний артпростір: основні тенденції.	15	2	2	8	1	РМГ/5
Модульна контрольна робота						МКР/30
Разом за модулем 2	60	10	10	36	4	50
Всього годин / Балів	120	20	20	72	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Творчість Лесі Українки і модернізм.

2. Ідеї фемінізму в українському культурному просторі.
3. Фемінізм Ольги Кобилянської.
4. Іван Франко як редактор «Наукового вісника».
5. Концепції нації: основні ідеї.
6. Етноментальність українців: особливості національного характеру.
7. Історія Бу-Ба-Бу: знакові події та постаті.
8. Українська музика і світовий (європейський) контекст.
9. Сучасна українська поезія: спроба осмислення.
10. «Розстріляне» відродження: епоха, діячі, ідеологія, історія, інтерпретації.
11. М. Зеров: поет і перекладач.
12. Глобалізм та антиглобалістські цінності в Україні.
13. Глобалізація і глокалізація у контексті децентралізації: культурні ефекти.
14. Європоцентризм (євроінтеграція) як культурна ідеологія в Україні.
15. Тарас Шевченко як бренд.
16. Фемінізм як модернізм.
17. Гендерні образи жінки і чоловіка в Україні: народницький і модерністський дискурси.
18. Масова культура і культурна політика в Україні.
19. Сучасна кінодокументалістика в Україні.
20. Фестивальна культура в сучасній Україні.
21. Будівельний «бум» у сучасній Україні і проблема архітектурної естетики.
22. Гібридні технології в умовах військової і культурної агресії Росії.
23. «Українська церква»: культурологічні експлікації.
24. Феномен патріотизму: симулякр, фундаменталізм, автентика.
25. Проблеми освітньої сфери в сучасній Україні: культурологічний аспект.
26. Образ Мамаєва і філософія Г. Сковороди.
27. Проблема знакових постатей України: проблема прочитання і сприйняття.
28. Міська культура в Україні: історія питання, сучасні тенденції.
29. Креативний клас в Україні: перспективи.
30. Україна (українська культура) у світі (Європі): проблема презентації та рецепції.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомні причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (*проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе*) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування). подання робіт, які є не особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Диференційований залік проводиться в терміни, визначені деканатом у 2-му семестрі. Студентам, що не з'явилися на диференційований залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

V. Підсумковий контроль

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (макс = 40 балів)								Модульний контроль		Загальна кількість балів
Модуль 1								Модуль 2		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				МКР 1	МКР 2	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8			
5	5	5	5	5	5	5	5	30	30	
20				20				60		

**Максимальна кількість балів,
яку може отримати студент за види навчальних робіт:**

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 5 балів; у тому числі – відповідь на питання – 2-4 бали, доповнення – 2 бали) – мах 40 балів;

модульна контрольна робота 1 – мах 30 балів;

модульна контрольна робота 2 – мах 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

Повне й глибоке змістовне розкриття питань по темі оцінюється 4 балами; достатній рівень розкриття – 3 балами; часткове розкриття – 2 балами; поверхнєве й неповне розкриття – 1 балом; якщо зміст теми зовсім не розкрито – 0 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид індивідуальних завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На екзамен виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання.

Перелік питань до заліку

1. Дискурс народництва в українській культурі.
2. Дискурс модернізму в українській культурі.
3. Феномен Лесі Українки в українській культурі.

4. Шевченкознавство: дослідницькі тенденції і суспільні візії.
5. «Шевченків міф України» О. Забужко: основні смисли.
6. Сучасне шевченкознавство: ідеї, символи, напрямки.
7. Нація: основні чинники. Модерна нація.
8. Мова і нація: український вимір.
9. Феномен Майдану в українській культурі.
10. Національна ідея України: версії і візії.
11. Альтернативне літературознавство в українському культурному просторі.
12. Історія України: постсучасний погляд. Альтернативна історіографія.
13. Європеїстські та антиєвропеїстські фактори у вітчизняній культурі і ментальності.
14. Українська культурологія: актуальність і перспективи.
15. Фестивальна культура в сучасній Україні.
16. Український медіапростір: соціокультурний вимір.
17. Музейна культура і виставково-галерейна діяльність в сучасних умовах (гібридна війна, військова агресія, диджиталізація, пандемія).
18. Сучасний театр та івент-менеджмент в Україні.
19. Громадянське суспільство в Україні: соціокультурні чинники становлення.
20. «Гібридний» вимір сучасної вітчизняної культури і культурології в умовах війни: перспективи.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

7. Рекомендована література

1. Бесіди про українську архітектуру / За заг. ред. А. О. Пучкова; Редкол.: З. В. Мойсеєнко-Чепелик, А. О. Пучков, О. В. Чепелик; ІПСМ НАМ України. К.: Фенікс, 2013. ([PDF-файл](#))
2. Бочковський О. Вступ до націології. Генеза. 1995. № 1. С.112-127.
1. Гендер і культура. Збірник статей. К., 2001.
2. Гендерна перспектива. К., 2004
3. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора. К., 2003.

4. Жінка як текст: Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти. К., 2002.
5. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. К., 1993.
6. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського осмислення. К., 2001.
7. Зборовська Н., Ільницька М. На карнавалі мертвих поцілунків. Феміністичні роздуми. Львів, 1999.
8. Ільницький М.М. Західно-українська і емігрантська поезія 20-30-х років. К., 1992.
9. Історія української еміграції / За ред. Б.Д.Лановика. К., 1997.
10. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. К., 1997.
11. Маланюк С. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
12. Матвієнко С. Дискурс формалізму: український контекст. Л., 2004.
13. Моклиця М.В. Модернізм в творчості письменників ХХ століття. Луцьк, 1999.
14. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу. К., 2003.
15. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 1999.
16. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. К., 2001.
17. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського. К., 2000.
18. Павличко С. Теорія літератури. К., 2002.
19. Павличко С. Фемінізм. К., 2002.
20. Пахльовська О. Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза і перспектива. К., 2002.
21. Пахльовська О. Україна: шлях до Європи...через Константинополь. Сучасність. 1994. № 1, 2.
22. Поети «Нью-Йоркської групи». Антологія. Харків, 2003.
23. Попович М. Нарис історії культури України. К., 1999.
24. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. К., 1997.
25. Процюк С. Лицарі стилосу та кав'ярень: Есеї про дев'ятидесятників. К., 1996.
26. Реконструкція світоглядних парадигм (Нові тенденції в західній філософії) / Лях В.В., Соболь О.М., Любимий Я.В. та ін. К., 1995.
27. Соболь О.М. Постмодерн і майбутнє філософії. К., 1997.
28. Соловей Е.С. Українська філософська лірика. К., 1999.
29. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. К., 1995.
30. Шлемкевич М. Загублена українська людина. К., 1995.
31. Щербатюк А. Вітер осяянь. Підстави нової чуттєвості. Львів, 2001.
32. Снайдер Т. Становлення сучасної України. Народження націй.
https://www.youtube.com/watch?v=oktxn9lAL1o&ab_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science
33. Снайдер Т. Становлення сучасної України. Виникнення Київської держави.
https://www.youtube.com/watch?v=kpP29VGTxiU&ab_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science
34. Снайдер Т. Становлення сучасної України. Становлення Московії.
https://www.youtube.com/watch?v=PgWxOdtLVEs&ab_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science